

Witamy!

**Bazylika
katedralna
Najświętszej
Maryi Panny i
Św. Szczepana
w Spirze**
Przewodnik duchowy

www.dom-zu-speyer.de

Drodzy Goście,

Katedra w Spirze wpisała się w historię sztuki jako największy na świecie kościół romański (czas budowy ok. 1030 - 1124). W aspekcie historyczno-kulturowym jest ona odzwierciedleniem idei średniowiecznego cesarstwa. Od samego początku do dziś świątynia jest katedrą biskupią, kościołem parafialnym i miejscem pielgrzymkowym. Sztuka, historia i religia tworzą nierozdzielalną całość, którą zawsze trzeba mieć na uwadze podczas zwiedzania. Ten mały przewodnik ma przede wszystkim ułatwić zrozumienie przekazu religijnego tej wspaniałej budowli.

Mamy nadzieję, że poczują się tu Państwo dobrze i że wizyta w katedrze wzbogaci Państwa.

Kapituła Katedry w Spirze

1. Fasada

Apokalipsa św. Jana, ostatnia księga Biblii, przedstawia niebiańskie Jeruzalem jako miasto, które posiada **trzy bramy** w każdym kierunku świata (Ap 21, 13). Katedra w Spirze, której architektura ma być wiernym odbiciem świętego miasta Boga, posiada także, od strony zachodniej, trzy bramy. Nad środkową bramą znajduje się **się pięć figur**. Od lewej do prawej są to następujące postaci: św. Szczepan Męczennik jako patron katedry, Archanioł Michał jako patron Niemiec, Najświętsza Maryja Panna jako główna patronka tej świątyni, św. Jan Chrzciciel, ponieważ katedra ta jest pierwszym kościołem chrzcielnym diecezji, św. Bernard z Clairvaux jako najznamienitszy gość katedry okresu średniowiecza (1146 r.).

Nad środkowym portalem otwiera się kolistą rozeta - symbol boskości. W jej środku widnieje postać Jezusa Chrystusa jako centrum stworzenia i cel naszego życia. Rozeta jest obramowana kwadratem, symbolem ziemskości. W jego czterech kątach umieszczono symbole czterech Ewangelistów (orzeł, człowiek, lew i wół), którzy w **czterech Ewangeliach** przekazali nam orędzie zbawienia.

2. Przedsiwzięcie

Po przekroczeniu jednego z portali - od zachodniej strony - wchodzimy do ogromnego przedsionka westwerku. **Westwerk** - jak mur twierdzy - chroni katedrę od strony zachodniej. W średniowieczu zachód był stroną ciemności i zła. Wchodzący od strony zachodniej zwiedzający przemierzają katedrę w kierunku wschodnim, pozostawiając za sobą zło i ciemności, aby dążyć do Chrystusa - odwiecnie Światłości (Rz 13, 12).

3. Portal

Przedśionek posiada wprawdzie trzy wejścia, lecz do wnętrza katedry prowadzi tylko jedno. O ile do przedśionka wpływają tłumy, to do katedry wchodzi się tylko pojedynczo. Portal zbudowany jest na wzór **wąskiej bramy do Królestwa Niebieskiego**, o której Jezus mówi w Ewangelii (Mt 7, 13). Drzwi stanowią najwęższe miejsce w portalu przechodzącym przez ścianę o grubości prawie 7 metrów. Sześć zewnętrznych i sześć wewnętrznych łuków portalu to razem 12 stopni będących symbolem doskonałości.

Nad wejściem do katedry znajdują się słowa ostatniej woli Jezusa z mowy pożegnalnej z Ewangelii wg św. Jana: „**Ut unum sint**“ - „**Aby wszyscy byli jedno**“ (J 17, 21). Katedra jako ostatnia wielka budowla sakralna, wzniesiona jeszcze przed schizmą wschodnią w 1054 r., jest - ku przestrodze - pomnikiem jedności Kościoła.

Drzwi katedry z roku 1971 są odlaną w brązie katechezą biblijną. Płaskorzeźby w dolnej części przedstawiają historie ze Starego Testamentu, szczególnie Stworzenie i Prehistorię z Księgi Rodzaju. Natomiast górna część drzwi eksponuje sceny z życia Jezusa i z Nowego Testamentu. To wizualne przypomnienie historii zbawienia przygotowuje nas do rozpoczęcia zwiedzania katedry.

4. Nawa główna

Przed oczami zwiedzającego, który przeszedł przez wąską bramę, otwiera się imponujący widok nawy głównej. W przeciwieństwie do katedr w Moguncji i Wormacji, tutejsza świątynia posiada tylko jedno prezbiterium i przez to jest budowlą ukierunkowaną, pozwalającą na przemieszczanie się tylko ku przodowi, na wschód, **czyli w kierunku światła**.

Przemierzając nawę główną zauważa się **12 łuków** rozpiętych między potężnymi kolumnami. Kościół spoczywa na fundamencie **12 Apostołów** (Ef 2, 20). Kierując wzrok ku górze widzimy dwie arkady, połączone sklepieniem podzielonym na sześć wielkich kopuł, które w średniowieczu symbolizowały niebo. Ich liczba odpowiada **sześciu dniom stworzenia** świata, czasowi ziemskiemu.

Maryja jest Matką Kościoła, a zarazem patronką rodu Salijczyków, do którego należał budowniczy katedry cesarz Konrad II (panował w latach 1027 - 1039). Maryja towarzyszy także zwiedzającym świątynię. Obrazy pod oknami w nawie głównej po prawej i **lewej stronie przedstawiają sceny z życia Maryi**, a na posadzce można odczytać napis: „O clemens / o pia / o dulcis / virgo Maria”. Jest to ostatnie zdanie modlitwy „Salve Regina”, które według przekazu św. Bernard z Clairvaux miał do niej dodać po wizycie w Spirze. Wielka **figura Matki Bożej** wita zwiedzających u wejścia do prezbiterium. Każdą uroczystą mszę pontyfikalną kończy nabożeństwo stacyjne przed Patronką i **Opiekunką katedry**.

*Zapraszamy Państwa do modlitwy
przed Maryją, Królową Nieba:*

*Wszchemogący, wieczny Boże,
Ty zachowałeś Dziewicę Maryję
od zmyły grzechu pierwotnego,
a zabierając Ją z ciałem i duszą do nieba
pozwoilię uczestniczyć w chwale niebieskiej Tej,
która porodziła Twego Syna, Jezusa Chrystusa.
Spraw, abyśmy wpatrzeni w Maryję -
znak naszej nadziei i źródło pociechy,
wytrwale dążyli drogą zbawienia
i osiągnęli udział w radości nieba.
Prosimy Cię o to przez Chrystusa, Pana naszego.
Amen.*

*(Modlitwa na uroczystość Wniebowzięcia NMP w
dniu 15 sierpnia)*

5. Skrzyżowanie naw

Na końcu nawy głównej zwiedzający kieruje się w bok i przez nawę boczną i po wielkich schodach w górę wkracza do nawy poprzecznej. Stąd roztacza się widok na centralną przestrzeń skrzyżowania naw.

Katedra widziana z wielkiej wysokości przedstawia krzyż. Nawa główna i nawa poprzeczna (transept) spotykają się w środku krzyża – na skrzyżowaniu naw. Krzyż jest narzędziem Męki Pańskiej, a także **znakiem zmartwychwstania** oraz błogosławieństwa. W katedrze krzyż jawi się jako znak życia; chrześcijanin, który poprzez sakrament chrztu umiera z Chrystusem dla grzechu, rodzi się przez Niego, z Nim i w Nim do nowego życia w Bogu. Jak sześć kopuł sklepienia nawy głównej symbolizuje sześć dni stwarzania świata, tak potężna kopuła nad skrzyżowaniem naw ukazuje niebo. Kopuła ta symbolizuje siódmy dzień odpoczynku Stwórcy. Dzień odpoczynku został dany, aby całe stworzenie, zwróciwszy się do Stwórcy, w Nim odnalazło spoczynek i zbawienie. Kopuła ma formę ośmiokątą. Liczba 8 jest sumą 7 i 1. Dla chrześcijan bowiem dniem odpoczynku nie jest żydowski szabat, lecz dzień po szabacie, czyli niedziela. Niedziela jest **Dniem Zmartwychwstania** i poprzez to dopełnieniem stworzenia. To właśnie chce wyrazić liczba 8. Niedziela jest pierwszym i jednocześnie ósmym dniem tygodnia.

Każda niedziela jest znakiem początku i pełni zbawienia w Chrystusie. Bezpośrednio na skrzyżowaniu naw znajduje się ołtarz, symbol Chrystusa oraz miejsce, na którym w sprawowaniu Eucharystii uobecnia się tajemnica Zbawienia.

6. Prezbiterium i absyda

Ostatnią, wschodnią część katedry tworzy rozbudowane prezbiterium z absydą. Oba elementy symbolizują Chrystusa jako **Głowę Kościoła** (Ef 1, 22). Tak jak od głowy cały organizm napęłnia się światłem i życiem, tak rano świątynia napęłnia się światłem od **wschodu**. Dlatego prezbiterium jest też miejscem zastrzeżonym dla biskupa, który jest głową Kościoła lokalnego. Stąd przewodniczy on modlitwie Kapituły Katedralnej.

Prezbiterium jest więc celem każdego zwiedzającego katedrę, który z ciemności zmierza ku Chrystusowi, do światła. Jednocześnie prezbiterium jest **źródłem światła**, promieniującego ku zachodowi. To światło każdego poranka wypełnia niebiańskie Jeruzalem, którego odbiciem jest katedra, aż do dnia, kiedy Chrystus stanie się wszystkim we wszystkich (Kol 3, 11).

7. Krypta

Serdecznie zapraszamy Państwa do odwiedzenia krypty i grobowców. Za wstęp do krypty pobieramy opłatę, dzięki której Państwo wspieracie konserwację katedry.

Krypta jest najstarszą częścią katedry i jej **fundamentem**. Cudowny rytm filarów i kolumn, żółtego i czerwonego piaskowca oraz przytłumione światło skłaniają odwiedzających do wyciszenia. W części, która wspiera absydę, znajduje się romańska **chrzcielnica**.

8. Grobowce

Z krypty można przejść do grobów cesarzy salijskich i staufickich oraz królów z dynastii Habsburgów, Staufów i Nassau. Katedra od początku była przeznaczona na miejsce pośmiertnego spoczynku władców. Pragnienie pochówku w katedrze wpływało nie tylko z pobożności, ale także z głębokiego przekonania, że cesarze sprawują swoją władzę w **imieniu Jezusa Chrystusa**. W roku 1024, podczas koronacji Konrada II na króla Niemiec, arcybiskup Moguncji powiedział: „Jesteś zastępcą Chrystusa na ziemi”, a na koronie cesarskiej wygrawerowano sentencję: „Dzięki mnie królowie panują” (Prz 8, 15). Ta głęboka mądrość była dla średniowiecza oczywistą prawdą, że tylko sam Chrystus jest „Królem królów i Panem panów” (Ap 19, 16).

Tak więc grobowce cesarskie przypominają zwiedzającym o powadze z jaką ci władcy sprawowali swą władzę. Byli oni świadomi **odpowiedzialności** nie tylko przed ludźmi, lecz także przed Bogiem. Władza ziemská tylko wtedy może cieszyć się błogosławieństwem, gdy respektuje Boga i Jego przykazania. To orędzie płynie od grobowców cesarskich. Wisząca u sklepienia nawy głównej powiększona replika korony grobowej cesarza Konrada II wskazuje położenie grobowców cesarskich. Przedmioty wydobyte z grobowców można zobaczyć w pobliskim Muzeum Historycznym Palatynatu.

Kaplice

9. Kaplica św. Afry

Kaplica św. Afry znajduje się na końcu lewej nawy. Jest ona zarezerwowana na cichą modlitwę i niedostępna do zwiedzania. Wspaniałe przedstawienie zwiastowania Maryi przez archanioła Gabriela przypomina o początku **wcielenia Syna Bożego**. W posłuszeństwie Maryi słowo staje się ciałem. Dlatego też kaplica św. Afry służy jako miejsce adoracji Najświętszego Sakramentu.

10. Kaplica podwójna

Kaplica św. Marcina albo kaplica chrzcielna: miejsce odnowy chrztu świętego

Kaplica chrzcielna na końcu prawej nawy zaprasza do refleksji nad własnym chrztem i zachęca do odnowy przyrzeczeń chrzcielnych.

Kaplica św. Katarzyny: miejsce relikwii i sakramentu pokuty i pojednania

Z prawej nawy dostajemy się do kaplicy św. Katarzyny, w której przechowywane są relikwie katedralne. Służy ona także jako kaplica sakramentu pokuty i pojednania. Jej położenie – nad kaplicą chrzcielną – wyraża prawdę, że życie chrześcijańskie biorąc swój początek w sakramencie chrztu, odnawia się nieustannie przez nawrócenie i spowiedź świętą.

11. Góra Oliwna

Obok katedry, po stronie południowej, znajduje się Góra Oliwna, centralny punkt (obecnie już nieistniejącej) drogi krzyżowej. To miejsce po dziś przyciąga i skłania do modlitwy za **zbawienie świata**.

Owej nocy w Ogrodzie Oliwnym Chrystus pokazał, że zbawienie staje się rzeczywistością dopiero, kiedy jesteśmy gotowi pełnić wolę Ojca, składając całe nasze życie w Jego ręce (Mt 26, 42).

12. Sala Cesarska i wieża

W położonej nad przedsionkiem katedry Sali Cesarskiej przechowywane są resztki fresków, które zdobiły świątynię w XIX w. Dalej przechodzi się na platformę widokową w wieży południowo-zachodniej. Bilety wstępu otrzymają Państwo od kwietnia do października w Centrum Obsługi Gości.

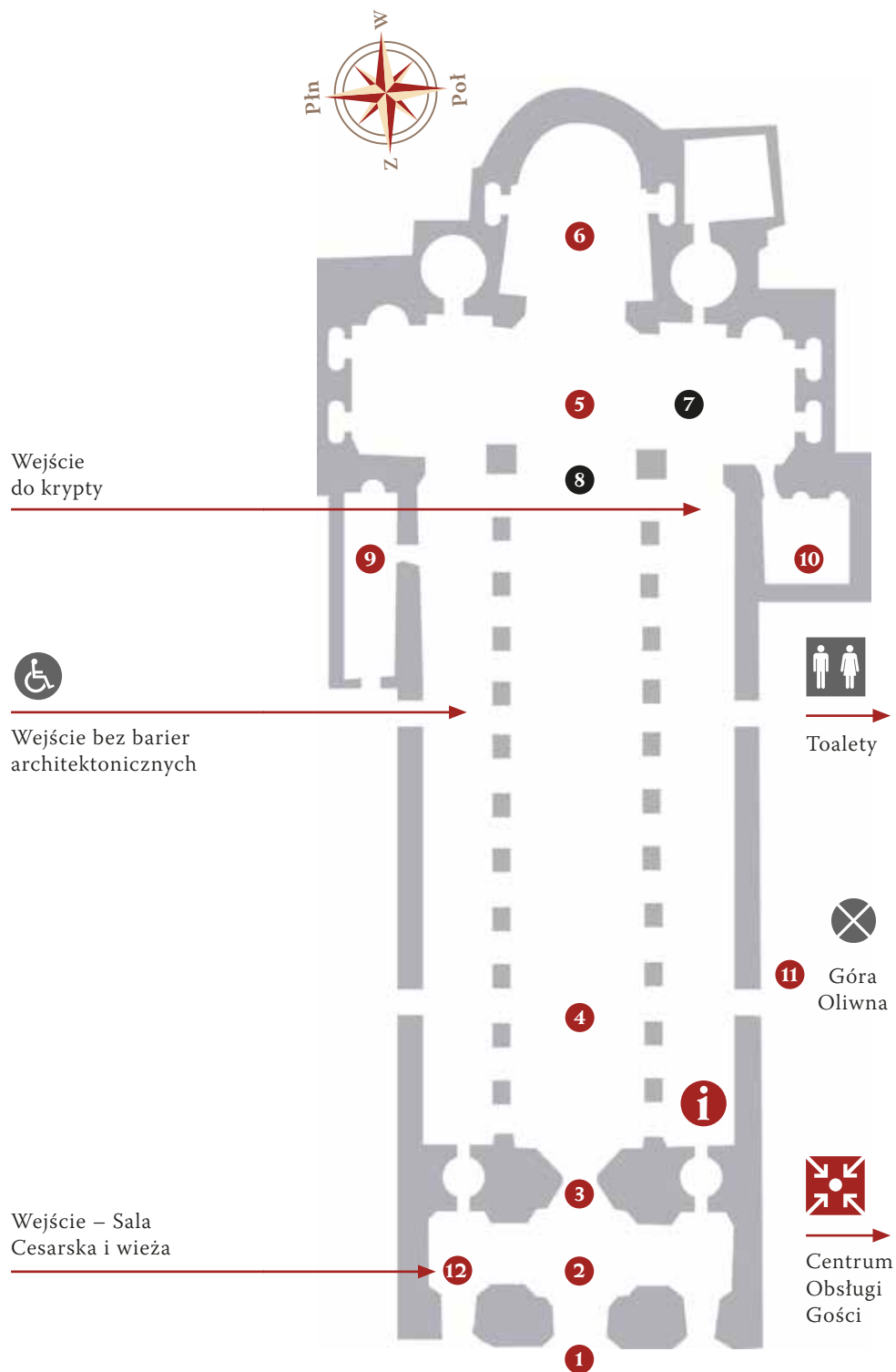
Król Bawarii Ludwik I w 1843 r. postanowił wymalować katedrę. Zadanie otrzymał Johann Baptist Schraudolph. Freski w stylu Nazareńczyków (1846 - 1853) zostały w dużym stopniu zniszczone podczas restauracji katedry w latach 1957 - 1961. Zachował się dedykowany kościołowi wojującemu (ecclesia militans) cykl z transeptu. Freski z modlitwą św. Szczepana Męczennika i obrazami z życia papieża Stefana znalazły się w południowym transepcie. Północny transept zdołał cykl poświęcony św. Bernardowi, przedstawiający wydarzenia towarzyszące wzywającemu do krucjaty kazaniu św. Bernarda z Clairvaux w czasie Bożego Narodzenia w 1146 r. w Spirze.

Katedra spireńska jest poświęcona Matce Bożej Maryi. Przedstawiający ukoronowanie Maryi fresk znajdował kiedyś na sklepieniu absydy i stanowił kulminację cyklu maryjnego z nawy głównej. Wniebowzięcie Maryi jest **wielkim obrazem nadziei Kościoła**. Z Maryją, pierwszym zbawionym człowiekiem, mamy nadzieję, że nasza śmierć będzie przyjęciem do chwały Boga. Ta nadzieja manifestuje się w corocznym święcie patronki katedry, uroczystości Wniebowzięcia NMP w dniu 15 sierpnia.

Rzut poziomy

- ❶ Fasada
- ❷ Przedsionek
- ❸ Portal
- ❹ Nawa główna
- ❺ Skrzyżowanie naw
- ❻ Prezbiterium i absyda
- ❼ Krypta
- ❽ Grabowce
- ❾ Kaplica św. Afry (cicha modlitwa)
- ❿ Kaplica podwójna
- ⓫ Góra Oliwna
- ⓬ Wejście – Sala Cesarska i wieża

Zapraszamy Państwa do nas ponownie!

Zapraszamy na **Msze Święte i koncerty** muzyki katedralnej. Na **cichą modlitwę** zarezerwowana jest kaplica św. Afry. **Sakrament pojednania** (spowiedź) mogą Państwo odbyć w kaplicy św. Katarzyny.

Aktualne informacje o godzinach otwarcia, spowiedzi, mszy i terminach koncertów znajdą Państwo na stronie **www.dom-zu-speyer.de**. W naszym **Centrum Obsługi Gości** w Południowym Ogrodzie otrzymają Państwo bilety wstępu, audioprzewodniki, literaturę o katedrze i pamiątki.

Zainteresowanym dalszymi informacjami o naszej katedrze, obiekcie światowego dziedzictwa UNESCO, oferujemy **zwiedzanie z przewodnikiem**. Kontakt: domfuehrungen@dom-zu-speyer.de

dom-zu-speyer.de

App iOS

App Android

Odwiedźcie Państwo także **Skarbiec Katedralny w Muzeum Historycznym Palatynatu**. Można tam zobaczyć przedmioty wydobyte z grobów cesarzy salickich, a także kosztowne sprzęty i stroje liturgiczne. Muzeum Historyczne Palatynatu jest oddalone o tylko parę kroków od Katedry. **www.museum.speyer.de**

Impressum

Tekst	Wikariusz generalny dr Franz Jung
Wydawca	Kapituła Katedry w Spirze, Kustosze Katedry
Zdjęcia	
<i>Strony 1-3, 6, 7, 13, 14</i>	GDKE – Landesmuseum Mainz, Ursula Rudischer
<i>Strona 12</i>	Klaus Bednorz
<i>Strona 14 (u góry)</i>	Andreas Lechtape
<i>Strona 15</i>	Peter Drach
<i>Pozostałe zdjęcia</i>	Klaus Landry
<i>Prawa do wszystkich zdjęć</i>	© Kapituła Katedry w Spirze
Projekt	forte Kommunikation und Consulting GmbH www.forte-kommunikation.de
Druk	Englram Partner GmbH & Co. KG www.englram.de
Wydanie	polskie, DS-16-1573/1-2017